

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 7. De interesse damni emergentis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

hunc locum proprie spectat, esse id, quod mutuans perdit de suis rebus, aut definit lucrari eo quod mutuet, aut eo quod ad præstitutum diem non soluat mutuum.

67. Eaque ratione distingui, quod vnum sit damni emergentis, & alterum lucri cessantis. Quorum prioris exemplum est: Habeo pecunias quibus reficiam domum ne corruat; aut quibus volo æstate triticum emere in totius anni alimentum familiae meae, aut pecoribus emere pabulum, aut me ære alieno liberare; quas pecunias tibi dedi mutuo, nec ad præstitutum diem restituis: vnde fit vt domus mea corruat, vel triticum duplo carius emam, vel pecora mea fame pereant, vel creditoribus meis solvam interesse; vel res meas viliori pretio vendere compellar ad soluendum creditoribus: tale damnum ex mutuo secutum dicitur interesse damni emergentis. Posterioris vero exemplum est: sum mercator habens pecunias quibus volo ad negotiandum, merces emere; & tu eas à me acceptas mutuo, non restituis tempore præfixo, ideoque cessat lucrum facere; quæ cessatio dicitur meum interesse lucri cessantis.

CAPVT VII.

De interesse damni emergentis.

SVMMARIVM.

- 68. De damno emergente ex mutuo, si ipsum sit incertum, non licet pacisci nisi sub conditione: si incertum sit, licet pacisci absolute.
- 69. Quis sit damnum sit verosimile.
- 70. Extensio doctrinae tradite de interesse damni emergentis.
- 71. Conditiones quibus eadem limitatur.
- 72. De eo, quod oporteat damnum incurri præcise, occasione mutui.
- 73. Conditione: duæ ex parte mutuatarij.
- 74. Alia duæ ex parte ipsius interesse.
- 75. Mutuatarius non tenetur rescire interesse damni emergentis, si nullum de eo præcepit pactum cum mutuat. re.
- 76. Tres casus excepti.
- 77. Mora in facienda solutione capitulis, quatenus inducat obligationem rescarciendi interesse damni emergentis.

QUESTIO PRIOR.

An possit quis pacisci de interesse futuro damni emergentis, accipiendo pro eo pretium.

68. Ad huius explicationem aduertendum est: huiusmodi damnum futurum, triplex esse. Vnum certo futurum, alterum probabile seu verosimile, & tertium plane incertum. Quando igitur ipsum est omnino incertum, non potest de eo fieri pactum, nisi cum hac conditione: si damnum secutum fuerit. Nam res quæ non existimatur verosimiliter futura, vendi non potest, nisi sub hac conditione, si futura sit: quando quidem sine hac illa æquiparatur nõ futura. Quando vero ipsum est omnino certum: de eo sine vsura pacisci licet, ex communi consensu Doctorum, quorum plures commemorat Alfonso à Neapoli, quæst. 19. concl. 1. quia ratio iniustitiæ & aequitatis non postulat, nec patiatur vt quis ex beneficio mutui, damnum incurrat, in suis rebus detrimentum propter alterum patiatur gratis.

69. Similiter quando ipsum omnino probabile verosimileve est (etiam si forte nunquam contingat) vt Nauarr. in comment. De vsuris num. 54. conditione 5. statuit argumento cap. In ciuitate De vsuris) licet aliquid accipere ratione probabilis periculi, cui mutuum exponitur: tale enim est pecunia æstimabile, sicut & illud cui fideiusor se exponit soluendum capitale; pro quo pacisci, & pretium accipere potest ex cap. 2. & 3. De fideiusoribus. Itaque si ille qui pecuniam mutuat, volens restaurare domum quæ minatur ruinam, cogitur restorationem differre ob mutationem, potest à mutuatario ultra sortem, id est, summam principalem, accipere ac retinere sibi aliquid ratione damni i probabiliter futuri. Quamquam in eo casu non debet tantum accipere, quantum ille cui damnum certo contingeret. Nam incertitudo diminit aliquid ex pretio damni emergentis, sicut & ex pretio lucri cessantis: vt post D. Thomam 2.2. quæst. 62. art. 4. notat Sotus

lib. exto de iust. & iure quæst. 1. art. 3. in fine; inquit non licet integrum accipere, quantum in re futurum erat, sed quantum in spe, secundum coniecturalem prudentiam, verosimili.

70. Procedit autem doctrina hæc de damno emergente, quantumcunque mutuum datum fuerit sponte, & sine vlla vi: & quantumcunque terminus præfixus solutioni nondum effluxerit, cum damnum emerit. Nam tunc quoque locum habet generalis ratio, quod nemo teneatur cum damno proprio beneficium alteri præstare; nisi necessitas ad id ipsum compellat. Id quod Lælius Zecchi annotans in tract. De vsuris cap. 5. in 8. casu, addit mutuatarium teneri tantum ad interesse propinquum, id est, teneri tantum ad solutionem damni, quod proxime emerit ex mutuo: non autem ad interesse remotum; id est, quod per intermedium propinquum, emergere potest mutuari: alioqui enim procedi posset in infinitum in iis ad quæ rescarcienda mutuatarius teneretur; quod absurdum est: vt si res ob mutuum proxime amissa, sit galina, quæ peperisset oua ex quibus generarentur pulli, ex quorum pietio aliquid fructiferum emeretur, & ex fructibus productis aliquid aliud, & ita in infinitum; pro quibus pacisci, & pretium soluere, esset intolerabile; immo plane iniurum: cum vt habet D. Thomas 2.2. quæst. 78. art. 2. ad 1. non debeat quis vendere id quod nondum habet, & à quo habendo potest multipliciter impediri. Idem patet per tradita ab Angelo vsura 1. §. 30. Quæ referuntur in fine huius capituli.

Conditiones requisitæ vt interesse damni emergentis, excludat vsuram malitiam.

71. Ceterum vt licite accipi & retinere possit aliquid in compensationem interesse damni emergentis, aliquot conditiones requiruntur, quas post Conradum persequitur Medina in Cod. De rebus acquisitis per vsuram, quæst. 3. Ex parte enim mutuatoris requiritur 1. (si ius auctoribus credendum est) vt quoad lucrum ipse malit aut saltem æque velis, suam sortem seruare (si que damnum emergens euadere) quam mutuando aliquid ultra illam recipere ob interesse damni ex mutuo emergentis. Nam voluntas opposita includit voluntatem alicuius lucri capiendi ex mutuo, quæ vsuraria est. Dixi (si illis credendum est) quia non immerito obicit Nauarr. in Enchir. cap. 17. num. 212. & post ipsum, Petrus à Nauar. lib. 3. De restit. cap. 2. n. 306. quod talis voluntas non reddat acceptionem iniustam; eum iniustum non consistat in prauitate intentionis, sed in rerum quæ commutantur in æqualitate, quæ non cernitur in compensatione damni emergentis, aut lucri cessantis ex mutuo. Ad quod plinius intelligendum dicenda in seq. nu. 82. & 83. iuuabunt.

72. Secundo requiritur vt mutuator præcise occasione mutationis, damnum incurrat. Nam si incurrat alterius rei causa, vt propriæ negligentia, vel vanitatis, vel malitiæ; non erit interesse, de quo hic agimus, damni emergentis ex mutuo. Itaque si ob carentiam pecuniæ mutuat alteri, rem tuam minoris quam valeat vedas, non quidem necessitate compulsus, sed propter voluntarios tantum vsus, nec vitales nec necessarios: aut necessitate quidem compulsus vendas ad vsus & expensas necessarias: sed proueniente ex tua negligentia, vel malitia (qua voluisti mutuatarium grauare) non potes recipere, nec retinere pretium datum pro tali interesse. Quod similiter dicendum est si tua domus ob defectum mutuatæ pecuniæ passa est ruinam, aut compulsus es aliam pecuniam accipere ad vsuram, nolens per negligentiam aut malitiam id indieare mutuatario, qui potuisset, restitutione tibi mature facta, se liberare à tali damno. Idem etiam iudicandum est, si poteras & neglexisti, aut malitiose noluisti alia via facili, nec dispendiosa, damno quod emerit obuiare, vt cum domi habuisti alias pecunias vel grana; aut vina quæ conuenienti pretio vendere posses, vel amicos qui facile tibi mutuo darent gratis. Idem adhuc iudicandum est, vt idem author ibid. habet, cum mutuator damnum idem incurrit, etiam si pecuniam suam mutuo non dedisset: tunc enim mutuum non est causa damni: vt cum quis alicui mutuo dat merces, quas vendere non potuit nisi credita pecunia; causa damni emergentis non est mutuum, sed conditio mercium quæ præsentis pecunia vendi non poterunt.

73.

Ex parte vero mutuatarij requiritur primo, vt non sit talis persona, cui gratis donare sit in præcepto, vt ei qui tam inops inquit Medina in *Cod. De emphyte. quest. 6. cons. 1.* vt propria bona actu non habeat qua retribui possit; nec etiam artem, nec vires, nec industriam, nec denique modum aliquem vnde necessaria vita possit aliter, quam mendicando acquirere. Cum enim tali necessitatem grauem patienti subueniendum sit de præcepto; neque is ad retributionem (vt pote ipsi impossibilem) obligari possit: ei donandum est gratis, & sine spe retributionis ab ipso prouentura. Item iudicandum est de parte constituto in necessitate, in qua filius tenetur ei subuenire gratis. Item de creditore, cui contra iustitiam debitor nolit nomine solutionis, sed nomine mutui, dare quod debet.

Secundo requiritur, vt idem mutuatarius non compellatur refundere interesse à mutuatore pretensum ratione mutationis, antequam ipsum positum sit in esse, id est, antequam damnum actu emergerit ex mutatione. Ratio est: quia mutuatarius ad solutionem interesse damni emergentis non ante tenetur, quam mutuator illud patiat ex mutatione, cum is nondum grauetur & ideo nondum sit obligatio ipsum releuandi à grauamine: sicut sufficit damnum illatum frugibus rescire in messe, quia dominus earum non ante patitur illud: vt bene ait Nauarr. in *comment. De usuris, num. 54.* Cum autem damnum actu emergerit, exigi potest illius interesse, etiam à principio mutationis, si tunc actu emerget: vt si à principio mutationis mutuatori non habenti pecuniam mutuandam, necesse sit res suas minus quam valeant vendere, vt subueniat amico roganti sibi mutuari. Idem pari ratione seruandū est, respectu probabilis periculi incurredi interesse: nimirum vt pro eo existente nihil exigatur, & pro existente ab initio mutationis, aliquid ex tunc exigi possit, ac de eo pacisci: vt habet Nauarr. in præcedenti num. 42. Cui adde congruenter doctrinam quem Couarr. habet in *lib. 3. var. resol. cap. 4. num. 5. in fine*, quando interesse fuerit certum, & quantitas illius incerta, vt cum est successuum: id est, cum non contingit totum simul sed per partes, & successu temporis, posse per modum transactionis constitui certum pretium quod solvatur quotannis.

74.

Ex parte demum ipsius interesse requiritur primo, vt realiter tantum emergat quantum à mutuatario prætentum: alioqui ipsum simularetur in fraudem vsurarium: illudque quod ultra sortem perciperetur vsurarium esset, palliatum prætextu damni emergentis, vt notum est de se. Requiritur secundo, vt id quod exigitur non excedat interesse, propter quod exigitur: vt si ratione mutationis amissus sit tantum vnus nummus aureus, nihil supra sortem, nisi vnus talis exigatur, nomine interesse damni emergentis. Nam plus exigere iniustum est, cum mutuatarius teneatur tantum ad rescandendum damnum quod occasione mutationis sibi factæ, incurrit mutuator. Addunt memorati authores adhuc requiri vt mutuator vitæ se infamare: quia ex cap. Nolo, 11. qu. 1. qui fidens suæ conscientie famam negligit, crudelis est. Sed ea conditio non est propria huius negotij, sed communis omnibus humanis, in quibus semper cauendum est, ne nobis vel proximo iniuste nocemus: vt sit per irrationabilem sui aut alterius infamationem.

POSTERIOR QUESTIO.

An obligatio sit rescandendi damnum ex mutuo emergens, cum id non est deductum in pactum.

75.

Ad hanc respondetur negatiue: quia quamuis etiam qui sponte mutat alteri rem, ex cuius carentia damnum incurrit, possit suæ indemnitati consulere, paciscendo cum mutuatario de aliquo lucro (sicut & is qui rem suam vendit, per cuius carentiam detrimentum aliquod patitur, potest, re emptori declarata, indemnitati suæ prouidere, accipiendo aliquid pro tali damno emergente) non licet tamen tale quid facere, nisi mutuatarius sciens, & prudens voluerit tanquam sibi commodum mutuo sibi dari cum tali onere. Nam que iniuria fiet ei, si absque ipsius expressa voluntate, mutuator aliquid supra sortem capiat: quia forte id sciens nollit sub ea conditione mutuum accipere, sed apud alium sine onere quaerere. Imputare vero debet mutuator sibi (ait Sotus *lib. 6. De iust. & iur. quæst. 3. tom. 13.*) quod ex mutuo damnum incurrat:

quandoquid de eo si mutuatario pacisci omisit sua culpa.

Tres tamen sunt casus in quibus ista responsio non procedit, sed mutuatarius tenetur refundere interesse emergens. Primus est, cum ipse mutuum extorquet vi, vel à nimium iniuste: tunc enim debet damnum ex mutatione emergens rescire: ex cõmuni sententia, in quam plures authores refert Petrus à Nauarr. *lib. 3. de reser. cap. 2. num. 278.* Et confirmatur: quia quilibet potest iuste, eius damni quod ab alio iniuste patitur, exigere compensationem. Sed ille cui iniuste damnum emergit, damnum iniuste patitur. Ergo iuste poterit exigere illius compensationem.

Secundus casus est, quando mutuator sponte quidem aut saltem non iniuste, mutuum dedit absque pacto expresso per manum notarij facto de rescandendo damno emergente: si sufficienter tamen mutuatario indicauit se velle seruari indemnem ab interesse quod passurus est ratione mutationis. In tali enim casu manifestum est nullam iniuriam fieri mutuatario, si conditionem non recusauit.

Tertius casus est, quando culpa, aut mora in solutione, præserit damnum ex mutatione emergens. Tunc enim mutuatarius tenetur ad talis damni satisfactionem; vt inter omnes conuenire habet Nauarr. in *comment. De usuris num. 42.* vbi in confirmationem citat, cap. Dilecti; De foro competentis, cap. Peruenit, & cap. Constitutus De fideiusforibus.

Quibus accedit ratio: quia dans iniuste causam efficacem damni, tenetur illud rescire. Sed mutuatarius iniuste dat mutuatori causam efficacem damni quod emergit ratione mutationis, cum in termino præfixo non soluit mutuum. Ergo tenetur tale damnum rescire. Et confirmatur à simili: quia debitor qui tempore præfixo non soluens creditori, damno est suo fideiussori, tenetur hunc indemnem reddere, vt sita utitur in citato cap. Peruenit. Ergo si creditor idem damnum intulerit, illud pari ratione tenetur rescire.

Aduerte autem cum Legio Zecchi in tract. De usuris cap. 16. num. 4. verfu Tertia conditio: ex Angelo Vltra 1. §. 30. si mora fuerit, quia mutuatarius suo tempore soluere non potuit, obligationem tantum esse ad interesse intrinsecum, id est, quod ex re mutua profluxit; vt si mutuum dederim scænum, quod à tempore moræ vendere possent viginti, & nunc tantum vendere possum 15, teneris restituere illius interesse proueniens ex mutuo, contra meam voluntatem non soluto: nec vlllo iusto titulo à me gratis tua causa, subendum. Non esse autem obligationem ad interesse extrinsecum, quod promanauit ex omissione actus soluendi in termino constituto: quoniam impossibilitas eam excusat à culpa: cum ex sexta regula iuris in 6. nemo possit ad impossibile obligari: & ex sequenti 41. imputari non debeat ei, per quem non stat, si non faciat quod erat ab ipso faciendum.

Et certe omisso incuitabilis nullam habet rationem acceptationis aut retentionis iniuste, quæ constituat radice obligationis ad restitutionem. Vnde ex cap. Significante De pignoriibus, creditor debet esse contentus sorte, si debitor in captiuitate detentus, mutuum certa die soluendum sub iuramento, remisit per mutuum reputatum fidelem, siis præter morem infideliter agendo, illud in termino præfixo non tradiderit. Vbi ratio redditur, quod in tali casu debitor quantum in se fuit impleuerit iuramentum debitum. At vero si mora fuerit, qua mutuatarius soluere potuit, sed non curauit; obligationem esse ad rescandendum interesse, non modo intrinsecum, sed etiam extrinsecum; seu quod procedit quidem ab alio, quam à mutuo non soluto: ipsa tamen non solutio dedit illi occasionem; vt quando occasione scæni non soluti, fame mortua est vacca mutuatoris: qui si non potuit alia via tali in cõmodo obuiare, mutuatarius qui potuit & neglexit soluere, tenetur damnum illud rescire.

Quod tamen ex Angelo loco cit. non est extendendum ad occasiones remotas: quia sic procedi posset in infinitum. Et ita quamuis nolendo soluere mutuum cum potuit, dederim occasionem ruinæ domus mutuatoris & per eam intermediam expensis quas ipse deinceps faceret in locanda aliena domo; non teneor tamen, sicut pro ruina domus, ita & pro omnibus dictis expensis sui pensionibus, ei satisfacere: sed tantum pro illa primariā quæ moraliter censetur esse damnum idem cum prædicta ruina. Excusatio autem nulla est, quod mutuatarius non putauerit damnum emer-

surum,

surum, sique putasset, præsto soluisse quia id non impedit quominus existens in mora, causam illius culpabiliter dedecet lege divina, & ipsius conscientia non minus admonente de mora, quam si creditor admouisset. Hocque est quod significari solet, cum dies seu terminus præfixus dicitur interpellare pro homine. Ita notat Petr. à Nauar. in cit. cap. 2. num. 282. ubi etiam monet prædicta non procedere, cum debitor verosimiliter confideret, & existimaret creditorem ratam habituram dilationem solutionis quia tunc, etiam transacto termino, non censetur esse in mora, sicut est quando verosimiliter cogitat, aut cogitare debet, creditorem nolle maiorem dilationem dare, siue quia iam sæpius repetiit debitum, siue quia aliquid aliud simile interuenit, unde satis cognoscitur ipsum velle sibi statim solui.

CAPUT VIII.

De interesse lucri cessantis.

SUMMARIUM

- 78 Interesse lucri cessantis restitui debet ei, qui inuitus mutuauit.
- 79 Ille qui sponte mutuauit pacis propter de lucro cessantis post lapsum terminum solutionis præfixum.
- 80 Controuersia, An in pactum deducere possit, ut soluat interest lucri cessantis, contingens ante quam lapsus sit terminus præfixus solutionis.
- 81 Pars affirmans potest tunc conscientia teneri.
- 82 Restitutio eorum que pro contraria parte fuerit, videtur.
- 83 Pactum de lucro cessante licet in speculatione bonam rationem habeat in praxi tamen in periculosum est, ut antequam fiat discussendum sit.
- 84 Mutuum debet esse causa propinqua lucri cessantis, v. e. us. compensatio per mutuarium non censetur usuraria.
- 85 Nihil recipi potest, atque lucri cessantis, si mutuum factum sit ex pecunia in expedita negotiationi.
- 86 Nec ex expedita negotiationis quidem, sed ab eo qui aliam habet, quam possit exponere.
- 87 Totum lucrum speratum non est deducendum in pactum: & regula statum nisi quantitas sit deducendum.
- 88 Duo modi quibus potest pactum fieri de compensatione lucri cessantis.
- 89 Quoad in cor sic stranda determinanti pretium compensationis lucri cessantis.
- 90 Compensationis lucri cessantis non est accipienda statim ab initio mutationis.
- 91 Scandalum vitandum in repetitione lucri cessantis.

Omnia fere que de interesse damni emergentis ante constituta sunt, in hoc etiam locum habent, ex communi doctorum consensu.

Primum enim consentiunt, quod cum aliquis inuitus mutuauit, & lucrum inde illi cessat, possit ipsum exigere, de eoque pacisci: immo quod is qui cogit ad mutuum, teneatur ut damnum emergens, sic & lucrum inde cessans restituere, etiam si pactum non interuenierit, quia naturalis lex æquitatis postulat, ut eum qui per te iniuste patitur, in demerit per omnia feruas. Proinde ille qui à mercatore furatur pecuniam, quam ad negotiandum habet paratam, teneatur ultra illam, solucere lucrum ei cessans, ut patet ex doctrina de restitut. tradita per D. Thom. 2. 2. quæ 62. art. 4. Quæ procedit iuxta Sotum in 6. De iust. & iure q. 1. art. 3. concl. 2. etiam si coactio prædicta fiat sine peccato: ut cum Rex ingruente bello ob reipub. urgentem necessitatem, à mercatoribus inuitis pecuniam mutuo accipit. Adde etiam, ex eodem ibidem, procedere, etiam si coactio per comminationem mortis, aut aliorum grauium in cor nodorum non interuenierit: metus tamen fuerit iustus: ut cum vassallus grauius meritoque; metuit se molestias perpetuarum & diuexandum à domino suo, nisi ei det mutuum: immo etiam si tantum fuerint preces importuna, prout Iacobus à Graphiis in lib. 2. De iust. & iure. cap. 104. num. 26. notat per illud, quod vis, metus, & importuna preces æqui parentur. Itaque si habeam pecuniam expolitam negotiationi licite, precibus importantis alicuius mei familiaris illum mutuum, possim licite petere interesse lucri cessantis, inquit ille citatus Sotum, qui quidem in citata conclusione 2. id inuenit, dum vitur verbis illis: quomodo cumque inuitus cogatur mutuare.

Secundo consentiunt Doctores, cum qui ita sponte mutuauit, ut velit certum terminum præfixum ex solutione mutui: posse pacisci, ut de damno emergente ita & de lucro cessante, quod contigerit si solutio non fiat in termino. Et ratio est: quia elapso termino non amplius sponte sed inuitus, sicut & in prædicto casu, mutuare censetur. Immo ut plenius docet Lud. Molina, De iust. & iure tom. 1. tract. 2. disp. 315. c. 6. luf. 2. quantumuis tale onus non fuerit expresse deductum in pactum, illud subire tenetur mutuatarius, si in termino mutuum non restituit. Et ratio est: quia pecunia cum lucro ex ea faciendo, pluris valet, quam ipsa per se spectata. Potest ergo pro ea mutuata plus exigere, quam ipsa per se valeat: quandoquidem illum tradens, censetur simul tradere lucrum, quod in illa negotiationi destinata; latet virtute: sicut proventus frugum latet in tritico sationi destinata.

Tertio consentiunt acceptionem & retentionem pretij supra sortem ratione lucri cessantis, non esse tam facile licitam, quam ratione damni emergentis; neque dubitandum esse, quin ad eam requirantur omnes conditiones in præced. capite propolita.

De interesse lucri cessantis contingente ex mutuo, ante terminum assignatum ipsius solutioni.

SECTIO PRIOR.

In controuersia autem versatur num concurrentibus etiam iisdem conditionibus, ille qui sua sponte, & à nemine coactus mutuum dat, deducere possit in pactum, ut ei soluat lucrum quod cessat antequam mutuatarius sit in mora solutionis: ut si v. g. aliquis habeat pecuniam destinam ad negotiandum hoc anno, ex qua hoc eo Ianno sperat 100. aureos lucri, aliusque eam mutuo petat soluendam post annum. Difficultas inquam est, num mutuanus possit in pactum deducere, ut mutuatarius tantum restituat ultra sortem, quantum æstimatur lucrum illud in spe. Atque partem negantem sequitur Innocentius ad cap. finale De vsuris, & cum eo aliquot Iuris periti, quorum meminit Cou. lib. 3. var. a. resol. c. 4. num. 9 & videtur tenere D. Thom. 2. 2. quæst. 78. art. 2. ad idem concedens mutuantem posse pacisci de damno emergente, subiungit non posse pacisci de lucro cessante: quia nondum illud habet, & potest ab habendo multipliciter impediri. Quod autem (inquit) tale est, vendi non potest. Eandem potius sequendam censet Sotus in citato art. 3. concl. 4. licet contrariam affirmantem non audeat repetere.

Pro qua multo plures sunt auctores quos referunt & sequuntur Couar. loco citato, Nauar. in comment. De vsuris, nu. 43. Petr. à Nauar. lib. 3. De restit. cap. 2. nu. 287. Alphons. de Neapoli in tract. De vsuris quæst. 18. num. 29. & 30. & Lud. Molina loco citato, versus Contraria tamen. Pro ea autem (quam insignium Doctorum auctoritate fultam possimus tuta conscientia tenere) plures quidem rationes afferuntur, sed vnica sufficiente pro praxi, contenti erimus, addita ei definitione cap. In ciuitate, De vsuris: per quam absolute conceditur ratione interesse lucri cessantis vendere merces ultra currens pretium, si venditor voluisset illas reseruare in aliud tempus in quo plus esse valituras verosimile esset.

Ratio vero talis est, quia cum in pecunia sit duplex potentia ad lucrum: altera absoluta, quæ semper in pecunia cernitur, etiam reposita in arca; altera quæ coitatur pecuniæ non absolute; sed v. stat sub tali vel tali industria; apud talem vel talem mercatorem; paratum ad talom vel talem negotiationem; vel rei frugifera emptionem, secundum priorem quidem potentiam, non dicitur plus valere: neque licet pro ea aliquid ultra sortem accipere, iuxta dictam in præcep. cap. 4. secundum posteriorem tamen potentiam plus valet quia per industriam hominis illi accedentem, perinde ac in instrumentum mechanicum, ex sterili efficitur res nata fructu fiare.

Pro quo fructu licitum esse pretium accipere, patet per duo absurda quæ alioqui sequerentur. Prius est, quod mercatorem ad nundinas profecturum detinens, nullum ad id habendo ius, non teneretur ad restitutionem illam mutuum: quod ille verosimiliter facturus erat. Posterius est, quod nec esset quis compellendus ad restitutionem damni, quod mechanicus incurreret, impeditus ab ipso (item non habente ad id ius)